

迭。中国吉祥文化是东方文化一处独特而宝贵的财富，它内涵丰富，形式多样，流传久远，是其他艺术形式难以替代和比拟的。中国5000年历史以来，人们盼望吉祥幸福远远不止我们吉祥图案，在陶瓷服装上的艺术品就不会停止，而会更加创新与发展。暑假的作品会贴近百姓的生活，更服务于大众

【参考文献】

1. 葛兆光，中国思想史，复旦大学出版社，1997，
2. 张道一，中国的吉祥文化，浙江工艺美术，2003.4
3. 谢志明，陶瓷装饰中吉祥图饰的发展例说，佛山陶瓷，2008.6
4. 徐海伦，浅谈传统吉祥图案与陶瓷装饰，艺术随笔，2007.1
5. 余镇华，吉祥图案在陶瓷装饰中的运用，景德镇陶瓷，2007.3

УДК 72.0

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-284-8-13>

Мао Ляньцзе

ORCID: 0000-0003-4616-1689

аспірант кафедри дизайну середовища

Харківська державна академія дизайну і мистецтва

м. Харків, Україна

ПРОЕКТНІ КОНЦЕПЦІЇ, ЩО ПОКЛАДЕНІ В ОСНОВУ СТВОРЕННЯ ТРАДИЦІЙНОГО КИТАЙСЬКОГО САДУ

Ключові слова: концепція, традиційний китайський сад, дизайн, ландшафт.

«Сад – це форма мистецтва, пов'язана як з природою, так і з культурою» [6]. Мистецтво формування китайського саду глибоко пов'язане з традиційною культурою та китайськими філософськими ідеями. У Китаї конфуціанство, даосизм та буддизм є трьома важливими складовими, що вплинули на формування китайської культури. Особливістю формування вірувань у Китаї є асимілятивне ставлення до релігії. І, стосовно дизайну саду, конфуціанська геометрія через буддизм і даосизм поєдналася з містичним розумінням природи. Істотний внесок у розуміння сенсів, що закладаються у дизайн традиційного саду й принципи формування його просторів внесла монографія дослідниці Меггі Кесвік «Китайський сад: історія, мистецтво та архітектура» [3]. Автор вказує, що у китайському мистецтві створення

садів було реалізовано головний принцип китайського живопису – зображати красу природи не через реалістичне наслідування природних прототипів, а завдяки відтворенню сутності природи. Ця ідея знаходить продовження і в інших публікаціях, де вказується, що на меті ландшафтного мистецтва Китаю є лірично та художньо лаконічне представлення природи, де природність посилюється штучними ефектами [5].

Значну увагу історії розвитку садів Китаю приділили як китайські, так і європейські та американські дослідники [1, 2, 4]. У роботах науковців виділено складові, що визначають формування середовищного наповнення саду: каміння, вода, рослини, архітектура, література. Їх взаємозв'язок ґрунтується на гармонійному співіснуванні, де кожен робить свій унікальний внесок в атмосферу саду. Найяскравіше такі відносини ілюструє аналогія із людським тілом. «Камінці утворюють кістки саду, вода – це кров, а рослини – це плоть та одяг. Архітектура слугує врівноваженню та доповненню природних пейзажів і показує відносини людини з природою. Тим часом література та поезія допомагають створити в саду поетичну, художню атмосферу» [6].

Позначаючи проектні концепції, що визначають формування традиційного китайського саду, необхідно виділити як провідну єдність людини та природи. Реалізується позначена концепція через прагнення створення такого простору, де об'єкти, що створені людиною, гармонійно інтегруються у природне оточення і розглядаються як його ключовий компонент. Принциповим у реалізації цієї концепції є те, що архітектура саме доповнює ландшафт, а не навпаки [5]. Окрім житлових будівель, це можуть бути будиночки для інтелектуальних занять, павільйони та альтанки, тераси тощо. Такі споруди не тільки вносять візуальне розмаїття у ландшафт, але й мають цілком конкретне утилітарне призначення: дати можливість відвідувачам насолоджуватися краєвидами незалежно від погодних умов.

Істотна особливість китайського традиційного саду у тому, що організація садового ландшафту будується з урахуванням концепції подоби природі. Це штучне формування виразного рельєфу завдяки створенню пагорбів, скель, водойм тощо. Особливе місце у мистецтві ландшафтного дизайну китайського саду займають каміння. Вони виступають у ролі обов'язкового елемента, що формує скелет саду, створюючи враження природних скельних утворень.

Також концепція подоби природі реалізується у прагненні уникати, по можливості, довгих прямих ліній, суворих геометричних форм, з уявлення того, що вони входять у суперечність із природними обрисами. Тому традиційному китайському саду характерна асиметрична збалансованість планування.

Важливу роль у дизайні традиційного китайського саду грає концепція формування візуальних ефектів. Вона будується на основі поєднання композиції об'єктів саду та лінії огляду й реалізується техніками запозиченого пейзажу та пейзажу в рамі. Можливість подолати відчуття обмеженого простору дає використання техніки запозиченого пейзажу, коли в такий спосіб зіставляються точка та лінія огляду, завдяки чому зовнішній ландшафт з'являється у полі зору. Обрамлені пейзажі обмежуються кордонами простої і темної рамки для створення переднього плану композиції, змушуючи погляд людини фокусуватись на головному елементі. В якості таких обрамлень зазвичай виступають архітектурні елементи: двері та вікна або отвори критих проходів, відзначені вертикальними опорами даху.

Наступна концепція, що визначає організацію традиційного саду, базується на принципі дотримання пропорційного взаємного розташування елементів саду. Вона ґрунтується на тому, що кожен елемент повинен бути розташований таким чином, щоб перебувати у гармонійному поєднанні із тими пропорційними системами, які задіяні для формування пейзажних видів.

Особливою є концепція щодо флорального наповнення саду. При формуванні рослинних композицій перевага надається тонкощі та стриманості. Такий підхід передбачає, що в певних зонах саду може квітнути лише один вид рослин у певний сезон. Або може бути два квітучі види, але один з них є чагарником, а інший трав'янистим багаторічником. Рослинність для саду підбирається таким чином, щоб підкреслювати зміни, пов'язані з перебігом сезонів року, але, крім того, велика увага приділяється використанню рослин, що мають символічне значення.

Таким чином до провідних концепцій, що визначають формування традиційного китайського саду, відносяться наступні: єдність людини та природи, подоба природним ландшафтам, застосування візуальних ефектів, пропорційна відповідність елементів саду та стриманість у формуванні рослинних композицій.

Література:

1. Engel, D. H. *Creating a Chinese garden*. London: Croom Helm, 1986. 160 p.
2. Johnston, R. S. *Scholar gardens of China: A study and analysis of the spatial design of the Chinese private garden*. Cambridge, England: Cambridge University Press, 1991. 351 p.
3. Keswick M., Jencks C., Hardie A. *The Chinese Garden: History, Art and Architecture*. Cambridge, MA : Harvard University Press, 2003. 240 p.

4. Peng, Y.G. Analysis of the Traditional Chinese Garden.) Beijing, PRC : China Architecture and Building Press, 1986. 140 p.

5. Rinaldi, B. M. The Chinese Garden: Garden Types for Contemporary Landscape Architecture. Basel : Birkhäuser Press, 2011. 176 p.

6. Warner, Zachary K., "Chinese Gardens: Solutions for Urban Nature Deficit" (2020). All Graduate Plan B and other Reports. 1501. <https://digitalcommons.usu.edu/gradreports/1501> (дата звернення: 15.10.2022).

7. Zhang, D. Classical Chinese Gardens: Landscapes for Self-Cultivation. Journal of Contemporary Urban Affairs, 2(1), 2018 P. 33–44. URL: <https://doi.org/10.25034/ijcua.2018.3654> (дата звернення: 07.10.2022).

УДК 7.03.73/75

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-284-8-14>

Михайлова Р. Д.

ORCID: 0000-0002-7264-0205

доктор мистецтвознавства, професор,

професор кафедри дизайну інтер'єру та меблів

Київський національний університет технологій та дизайну

м. Київ, Україна

КИТАЙСЬКИЙ ЖИВОПИС У ВЗАЄМОДІЯХ З ЄВРОПЕЙСЬКИМ МИСТЕЦТВОМ

Ключові слова: китайська художня культура, образотворче мистецтво, живопис, етапи розвитку.

Впродовж багатьох століть представники образотворчого мистецтва Китаю практично не мали творчих контактів з європейським світом. Впливи з боку інших культур виникали як наслідок завоювань та колонізацій, що обумовлювали певні явища в китайській художній культурі. Такі умови склалися у XVII ст., коли в Китаї утвердилася маньчжурська династія Цін, у XIX ст., коли Росії вдалося здійснити на Китай активний економічний тиск шляхом дипломатичних угод, наприкінці XIX ст., коли Японія домоглася успіху у японсько-цінській війні 1894–1895 рр. У XX ст. Сінхайська революція 1911–1913 рр., падіння імперії й проголошення Республіки, створили підґрунтя для культурного впливу Радянського Союзу та Європи.